

Kiadóhivatal:

Kolozsvárt, Szentgyörgy-utca 22.

Egy négyzetcentiméternyi tér hirdetői ára
8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok ár-
kedvezményben részesülnek.

Reklam sora 2 korona.

Hivatalos közlemények sora 5 kor.

Nyitléri cikkek garmond sora után
40 fillér fizetendő.

Szerkesztői iroda:
Kossuth Lajos-utca (Máriaffy-ház),
a harmadik emeleti részét megillető közle-
mények intéződének.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:
Egész évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Negyed évre 8 korona.
Egy hónapra 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és
ünnepnapokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

A civillista fölemelése.

++++

A királyi udvartartás költségeinek födözésére kétféle millióra van állandó tételt vett föl a költségvetésbe a pénzügyminiszter. Ilyenformán az eddigi kilencz millió kétszáz ezer helyett tizenegymillió kétszáz ezer koronával járulánk az udvartartás költségeihez. Ha a törvényhozás megszavazza. Csak hogy ez a megszavazás — kates.

Mert a népképviselőnek is van lelkiismerete. Minél szabadabb a választás, annál erőteljesebb az a lelkiismeret. Kétféle millióra van állandósított teher gondolkodóba ejti a tisztességes embert. Miután pedig a királyi udvar számára kérik ezt a kétféle milliót: először is az a kérdés merül föl a népképviselő lelkiismeretében, hogy *miért?* Aztán az a másik kérdés, hogy *minek?* Végre az a harmadik kérdés, hogy nem lehetne-e másként?

Az első kérdésnél mindenki azt látja, hogy a hur végképp meg van feszítve. Aki többet sajtolt: az már nem az erő, hanem az erőforrást sajtolja. Ha nagyon erőltetik a fejést: vérsöpök jöhetnek, de több tejet nem tud szegény adni.

Amit pedig ad, annak a nemzet háztartásában igen nagy kelendőse van. Sőt nem is elég. Nem elég iskolákra; nem elég kórházakra; nem elég telepítésekre; nem elég a kivándorlás megszüntetésére. A közutak kiépítésére sem elég. A csatorna-hálózat elkészítésére sem elég. A rendszeresen föllépő inség enyhítésére sem elég.

Beszélnék olyan indoklásról, hogy minden megráglott. Ha így van: akkor a népnek is megráglott minden. Tehát nehezebben él a nép, mint eddig. Mivel pedig nehezebben él: nem illendő tőle több áldozatot kívánni, mint eddig. Ez az ügy nem marad tüzetes vita nélkül. Mondják ugyan azt is, hogy *kényes* a kérdés. Pedig, ha nem kényes annak, aki szőnyegre hozza, miért legyen kényes annak, aki megvizsgálja. Egyik fél kéri a pénzt, másik fél adja a pénzt. Ha kényes az ügy: azon kell kezdeni, hogy nem kell kérni.

Vitaközben fölmerülnek az ország nagy szükségai minden téren. Könnyű lesz bizonyítani, hogy ezek a szükségek életbevágóbbak, mint az udvartartás szükségai. Mert, egyebet most elhallgatva, harminczöt ezer elemkörös szerencsétlent nem tudnak közintézetekben elhelyezni. Ezek az utcázók csavarognak. Kazlak alatt alusznak. Kéretésből élnek. Vannak köztük dühöngő betegek is, akik vesztélyeztetik a közbátorúságot. Ezeket *csölyphöz kötik láncocsal az utcán*. Miként a kutyát! Csak hogy a kutyának vaczkat csinálnak, ahová behúzódnak. Ennek a szerencsétlenségnek még vaczka sincs. Süti a nap, veri az eső, fagyaszítja a dér, belepi a sár. Hely nincs a tébolydákban. Pénz nincs, hogy elegendő intézetet építsünk. Ilyenkor egy kicsit még várhat az udvar.

Melyik udvar? Ezzel fölmerült a második kérdés. Mert a budavári udvartartáshoz az is sok volt, amit eddig adott a nemzet. Itt nem költöttek el kilencz millió koronát. Felerészét sem költöttek el ennek az összegnek. A negyed részét sem költöttek el. Itt nincs is udvartartás. Ez egy kirándulási hely.

A magyar nemzet annyival járul az udvartartás költségeihez, mint az osztrák állam. Ennek természetes következménye az lenne, hogy Budapesten olyan udvartartás legyen, mint Bécsben. Nemcsak a pénz miatt, hanem a paritás miatt is. Azon okból is tehát, hogy Magyarország és Ausztria egyenrangú államok. Továbbá azon okból, hogy a dinasztának, az udvarnak, a diplomáciának Budapest és hazánk éppen olyan hivatalos otthona legyen, mint Bécs és Ausztria. Jogunk van a magyar közjog szellemében ahhoz, — még a 67-es kiegyezés szellemében is, hogy az udvartartás két mérőben egyforma részre osztható. Mert a magyar királyságnak sem a hatalma, sem a tekintélye, sem a historijája nem marad az osztrák császárság hatalma, tekintélye és historijája mögött. Ellenben fölül áll erőben, mert egységes és mérhetetlenül fölül áll hagyományokban, mert nagy multja van.

Ezt a jogunkat nem respektálják. Nemzetünk pénzét Bécsben költik el.

Bécs városát gazdagítják a magyar pénzzel. A bécsi iparnak adnak munkát, a bécsi kereskedőtől vásárolnak, Bécsben szepítik palotáikkal, ott építenek udvari muzeumokat, udvari színházakat, császári költségen milliomos monumentumokat. Valamennyi főhercegnek és főhercegnéasszonynak, mihelyt kilép a pubertásból, ott van az udvartartása. Valamennyi diplomata, egész hivatalával, ott lakik. A közös kormányok ott vannak elhelyezve. Olyan előnyök ezek, a melyek pénzben kifejezve legalább százmilliót jelentenek a bécsi közforgalomban.

A harmadik kérdésre az a válasz, hogy az udvartartást másként kell rendezni s akkor az eddigi civillista is bőven elegendő. Nem kisebb fényről van itt szó, hanem józan költségekről.

Polgári gondolkodásu ember hanyatt esik, ha csak futólag is meglátja az udvar szertelen pazarlását. Alljon itt egy pár példa.

Az udvar utiköltségeinek mivoltát még Mária Terézia alatt állapították meg. Ebben a szabályzatban rubrikába van szedve, hogy minő előfogatok illetik meg a kíséretet, mennyi mért-földpénz, hány font széna, szalma, zab a lovakat, hány ló a főudvarmestert, hány a hadsegédet, a vadászt, a lakájok nagy hadát, a szakácsokat és egyéb személyzetet, az ajtónállókat és peczéket, a kocsisokat és lovászokat, a komornyikokat, komornákat, fésülőköt, mosónékat, tisztogatókat stb.

Azóta fölalták a vasutat. Am, az udvari háztartás mitsem tud erről a találmányról. Vasuton utazik ugyan az udvar, az ő felsége privát költségén. De a rubrika hatalmasabb az életnél. A rubrikában ablakok vannak. Az ablakokat ki kell töltöni. Ennél fogva kitöltik. Mert a Mária Terézia parancsát teljesíteni kell. Mária Terézia pedig megszabta, hogy Pozsonyig ennyi, Érsekújvárig ennyi, Budáig ennyi a mértföld és kell ennyi kocsi, ennyi ló, az egyiknek hat, a másiknak négy, az alsóbb rangúknak kettő, a lovaknak ennyi zab; utközben ennyi reggeli, ennyi ebéd, ennyi vacsora.

Ez nem tréfa. Az udvar azzal a költséggel utazik le Budára, amennyit erre a célra Mária Terézia megállapított. A fogatokról, étkezésekről meghálálásokról szóló számlák benyújtatnak az udvari számvivősekhez, itt felülvizsgálják komoly arccal, a pénzértéknél pedig kifizetik szabályszerű nyugtákkal.

Az is megvan állapítva a szabályzatban, hogy melyik teremben hány szál viaszgyertyának kell égni. Most valamennyi terem villanyra van berendezve. Azonban az udvartartás gazdasági hivatala ma is kiszolgáltatja naponként azt a néhány mázsa gyertyát. A lakájok pontosan átveszik és eladják. Mikor nem volt villanyvilágítás: akkor is naponként kiszolgáltatták a meghatározott gyertya mennyiséget. Persze tizedrészt sem gyújtották meg. Mert hiszen ünnepély nincsen minden nap. Másnap megint kiszolgáltatták, mintha mind elégett volna. A lakájoknak joguk van a megmaradt gyertyát eladni. Ez a fizetésükhöz tartozik.

Igy a borokkal is. Mária Terézia megszabta, hogy ebédek, estélyek alkalmával kit mennyi burgundi, mennyi rajnai, mennyi tokaji, mennyi pezsgő illet meg. Ami ebből elfogy, hát elfogyott. Ami megmarad: az a lakájok tulajdonát képezi. A felbontatlan palackokat nem veszi vissza a pincze. Ez is külön jövedelme a lakájoknak.

Kegyetlen gunynyal írja meg Börne, hogy Katalin, csárné egy felülvizsgálat alkalmával meglepte, hogy az udvar kiadásai között egy kétszáz ezer rubeles tétel szerepel nyers fagygyura. Kiváncsi volt, hogy mi célra fordított az udvar ilyen sok fagygyut. Kisült, hogy egy szánkázás alkalmával a szél kifújta a csárné ajakát s kenőcsül az orvos fagygyut ajánlott. A fagygyu-beszerzés annyira kézen ment keresztül, hogy mire a borsónyi kenőcs a csárné öltözőjébe került, annak az ára kétszáz ezer rubelre dagadt.

Arról, hogy a mi udvarunknál is lopnának, nincsen semmi adatom. Ezt nem is állítom. De a felhozott példák mutatják a pazarlás szertelenségét és a rendszer irtózatossá kárait. Csökkenti kell tehát a pazarlást és át kell alakítani a rendszert. Akkor aztán nem lesz szükség a nép filléreire fordulni, mert a meglevő civillista is elegendő lesz az udvar fényének fenntartásához.

Összegezve a felhozott érveket: a nemzet nem szavazhatja meg a civillista fölemelését először azért, mivel nincs arra pénze; másodsor azért, mivel nem itt költi el az udvar a nemzet pénzét; harmadsor azért, mivel a tékozló rendszer megszüntetésével az udvartartást az eddigi jövedelmekkel is teljes fényében lehet fenntartani.

Bartha Miklós.

Törvényhatóságok a katonai javaslat ellen. Budapesti írák nekünk — hogy mennél jobban közeledik a véderő-javaslatok tárgyalásának ideje, annál nagyobb lesz az országban a felháborodás. Rövididőn belül a nemzet mint egy ember fog tiltakozni a véradó hallatlan emelése ellen. A törvényhatóságok, a megyék és városok sorra fognak felírni a törvényhozáshoz a katonai javaslatok ellen. Budapest székesfőváros előjárta a jó példával és határozott tiltakozásával az egész ország érzését fejezte ki. A főváros tiltakozásának már visszhangja támadt a vidéken. Arad város törvényhatósági bizottságának mai közgyűlése dr. Tolnai János és Müller Károly indítványára elhatározta, hogy a katonai javaslatok ellen fölír a képviselőháznak és hasonló lépésre kéri föl valamennyi törvényhatóságot. Nagyvárad város törvényhatóságának közgyűlése elő Szokoly Tamás dr. Deési Géza, Halász Lajos, dr. Grósz Menyhért és Rácz Sándor nyújtottak indítványt a katonai javaslatok ellen. A tanács már magáévá tette az indítványt — melynek különös sulyt ad az, hogy a Tiszák régi fészkeben, a hajdani tizenhárompróbas mameluk városban keletkezett.

Szell ellen.

++++

Kolozsvár, nov. 14.

Szell Kálmán ellen, mint budapesti politikai körökben szétében beszélük, valóságos összeesküvést szöttek a régi szabadelvű pártiak, a kik az egyházpolitikai harcok idején adták fel régi elveiket.

Ezek most összefogtak báró Fejérvárral, a ki azért haragszik Szellre és a pártra, hogy a katonai kormányzat akarata előtt az új szabadelvű párt nem hajlott meg oly gyorsan, mint az előző kormányok cselekedtek. Ezért táltatta fel a Nessi-ügyet s odadobta az Eris almáját a függetlenségek közé, míg maga igazán derült ábrázattal nézte a veszedelmet, melyben Szell Kálmánnak kell elpusztulnia.

Ezért látott sérelmet a Nessi Pál esetében Kubinyi Géza, a gömöri lutheránusok ismeretes politikusa, a ki a Bánffy-korszak erőszakosságain soha meg nem botránkozott és ezért állott elő Bánffy báró, hogy a felekezeti gyűlölet és visszavonás égo csó-váját dobja a kormány házában födelére.

És Szell Kálmán, a kiegyezési ötléshatolás nagymestere taufestalanul áll a tűz és a víz és a felülről fenyegető haragos felleg közepette. Határozatlansága, kapkodása most bosszulja meg magát, pártjának elhibázott rekonstrukciója, az új elemek szándékossá leszeritása folytán gyengének bizonyul és bizony-bizony nagyon hasonlít a mai állapot ahhoz a bizonyos alakuláshoz, a mikor a Bécsbe utazott Szapáry Gyula grófot a Tiszák és Wekerlek egyházpolitikai konfederációja egyetlen klubbal ültetett le. Szell Kálmánnak a látszat szerint is alig van több megbízható képviselője, mint volt Szapáry Gyula grófnak s az ingadozók és minden kormány szolgálatára egyformán kész inventár mamelukok is nagy számmal találhatók.

Nincs talán messze a pillanat, midőn a Fejérvár — Bánffy — Komjáthy-triumvirátus összeesküvő, bátorítván őket a Bécsből éreztetett s a királyi magyarországi utjának elhalasztásában ki is tüntetett kedveltség, Szell Kálmán korszakára ráborítják a szemféltet. S ha ez csak egy határozatlan kormányzat bukását jelentené, bizony kevés siratója akadna a Szell-kabinetnek, ámde az első kérdés az, vajjon ki jön utána és mi lesz az új korszaknak vezető irányzata.

Mert ha ismét a hatalomért mindenre képes Tisza—Bánffy-korszak korrupciós hadserege vonul fel a kormányra, akkor bucsút mondhatunk annak a reménységnek, hogy bár lassan, de mégis visszahelyezkedik az ország az erkölcsösebb alapra s a közélet undorító nyavalyáit legyőzi az egészséges nemzeti szervezet.

Ebben reménykedett Szell Kálmán is, midőn a nemzet erkölcsi megújulásához nem használta azt a modern orvosi tudományt, mely a beteget a fekélyektől, ha kell, hát késsel szabadítja meg.

Szell Kálmán várt s ime, a korrupció leprája újra elterjedt az egész parlamentben.

Verekedés a Reichsrathban.

++++

A botrányok parlamentjében tegnap verekezés is történt.

Sehnal és Fresl cseh radikálisok ugyanis a német képviselők padjai mellett állottak. Grössl német képviselő zokon vette ezt és haragosan rájuk förmedt:

— Minek állanak oda, a mikor német képviselő beszél! Talán provokálni akarnak?

Ebből aztán heves szóváltás támadt. A csehek szitkozódva hangzottak, hogy nem fogadnak el parancsokat, mert joguk van oda állani, a hová akarnak.

A szóváltás erre hangosabb lett. Több német képviselő szintén beleavatkozott a vitába, mire Sehnal dühösen kiáltotta Grössl felé:

— Német disznó!

Alig ejtette ki a szavakat, Berger és Stein nagynémet képviselők, kik közelében állottak, galléron ragadták és oly erővel lökték ki a németek padjából, hogy a pad mellett hanyatt esett. Vad kavarodás támadt erre. Hogy mi történt a zürzavarban, azt a karsztról nem lehetett megállapítani. Sehnal azt állítja, hogy a mikor hanyatt feküdt a földön, több német képviselő rávetette magát és elverte.

Kaiser alelnök a verekezés láttára félbeszakította az ülést.

Erre még nagyobb vihar kerekedett, mely fölé a hosszág tombolt megzakítás nélkül.

Csehek és németek ököbe szorított kézzel, a legvadabban szitkozódva állottak szemben egymással. Már-már attól kellett tartani, hogy általános lesz a verekezés. A terembiztosok hiába próbálták, hogy helyreállítsák a rendet.

Végül a németek részéről Derchatta és Walz, a csehek részéről Herold és Pacak közbevetették magukat és rábírták pártfeleiket, hogy helyükre visszatérjenek.

Ezután Kaiser alelnök újból megnyitotta az ülést. Sajnálattalnak adott kifejezést azokon az eseményeken, melyeknek szemtanuja volt. Majd Sehnal képviselőt, a ki Grössl képviselőt megsértette, rendreutasította.

Zazvorka: És mi történik azokkal, a kik megverték?

E közbeküldés is nagy lármát támasztott, de rövid idő múlva helyreállott a nyugalom.

„A csorbai tó, vagy a legszemérmertlenebb panama.”

Megrálgalmazott miniszterek.

Tatai Gyula betűszedő, midőn tavaly Darányi miniszter megvásárolta a csorbai tavat az államkincstár részére, a „Népszava” című bpesti szociálista újságban

„A csorbai tó, vagy a legszemérmertlenebb panama”

címmel a következő förmedvényeket írta:

Darányi öt millió koronát lopott az adózók pénzéből.

Ez a legalábbabb panama, a melyet e panamáknak bővelkedő ország felmutathat. Kibocsátottak egy hirt, hogy lehetővé tegyék ezt a szemérmellen zsebelést, melyvel a szegénységgel, nyomorral küzdő ország pénzét ellehesen lopni abból a célból, hogy a honmentők osztozkodhassanak rajta.

Az igazság egyszerűen az, hogy Darányi, állítólag Szell Kálmánnal egyetértve, ürügyet keresett arra, hogy ezért a mit sem jövedelmező pocsolóért milliókhoz juttassa Szentiványi Józsefet. Kérdezzük, miért? Nyilván beszélük, hogy százezrekre rugó sapát, provizórt, melyen osztozkodni lehessen. Hogy kinek, azt nem nehéz kitalálni. Ot milliót juttattak egy pocsolóért egy jó pajtásnak! Azért nem adnak jogot a népnek, azért nem engedik be a népet a parlamentbe, hogy háborítatlanul rabolhassák el a munkakerülőket a keservesen dolgozó, izzadó nép adófilléreit. Stb.

Az ügyesség a miniszterek felhatalmázása folytán saját pörpört indított, melynek tárgyalása tegnap kezdődött meg Bpsten.

A tárgyalás következőleg folyt le:

Az elnök: Ki a neve? — Vádlott: Tatai Gyula. — Hány éves? — 25. — Hol született? — Kolozsvárott. — Mi a foglalkozása? — Betűszedő vagyok a Guttenberg nyomdában. — Hány osztályt végzett? Két polgári. — Volt-e már büntetve. — Nem.

Az elnök: Büntösek érzi magát.

Vádlott: Nem.

Mivel tud védekezni.

— Engem hazafiai kötelesség késztetett a czikk megírására. A vétel az ország gazdasági érdekeit veszélyezteti, azért akartam megakadályozni, a képviselők figyelmét akartam a vételre felhívni. A nép verejtékes keresményét meg kell védeni. Ismerem azt a vidéket, teljesen értéktelen, kopár vidék. Az a terület korántsem, felel meg annak az összegnek, a melyért azt megvették. Én személyt sérteni nem akartam az inkriminált czikkel, csak az ország figyelmét akartam felkelteni, mert a nép nyomorral küzd.

— Milyen értelmet tulajdonít ön annak, hogy nyíltan beszélük, hogy százezrekre menő sápon osztozkodni lehessen?

— Ismétlem, sem Szell Kálmán miniszterelnököt, sem Darányi földmívelésügyi minisztert személyében sérteni nem akartam.

— Ön azt írta, hogy három milliót adnak egy pocsolóért, hogy milliókhoz juttassanak egy jó barátot. Honnan tudja, hogy barátságából történt?

Tapasztalásból.
Ezután a tanuk kihallgatására került a sor.

Az első Tavy Gusztáv főerdőtanácsos. Az elnök: Tessék előadni, minő szerepe volt önnek a szóban forgó birtok vétele ügyében.

Tavy: A földmívelésügyi miniszter ur felismervén annak fontos közgazdasági és szociális jelentőségét, a melyek ahhoz fűződnek, hogy a Tátrának egyes birtokait a kincstár számára megszerezze, minden feltétlen nélkül igyekezett a birtokokat megszerezni, hogy azok idegen kézre ne kerüljenek. A miniszter tudta, hogy egy külföldi, három millió koronáért akarja a birtokot megvenni. Az én működésem tisztán arra terjedt ki, hogy a minisztert a megszerezhetőség kérdésében informáljam. Mivel a birtokot a történet ajánlat után olcsóbban megszerezni nem lehetett, a miniszter a törvényhozás jóváhagyására reményében a területet az állam számára megvette. Ennek a vételnek a turiztika és az idegenforgalom nagy jelentőségénél fogva kiváló nemzeti és közgazdasági fontossága van. Határozottan állítom, hogy a miniszter az alkudozásnál a lehető legnagyobb skrupulózissal teljesítette kötelességét és hogy Szentiványi még ma is azt hangoztatja, hogy a területet olcsóbban semmi esetre el nem adná ma sem.

A következő tanu Szentiványi Árpád földbirtokos, országgyűlési képviselő, távoli rokona a csorbai tó tulajdonosának.

— Nekem — ugymond — csak az volt szerepem ez ügyben, hogy mint magyar ember értesítettem a minisztert arról, hogy a csorbai tó területét egy külföldi ember akarja magának megszerezni. Abban is felismertem ez ügy fontosságát, hogy Hohenlohe herceg, a ki kiváló gazda, azon a vidéken már előzőleg földbirtokot vásárolt. A herceg levélt Szentiványi Józsefhez, én olvastam. Ebben a herceg a birtokért 3 milliót ajánl és azt írja, hogy ha az állam a birtokért nagyobb árat igényel, akkor értesítsek őt e felől, hogy fentartsa magának esetleg a további lépések megtételét. Én figyelmzetttem erre Szentiványi Józsefet, hogy ne siessen Hohenlohe herceggel a vétel ügyét eldönteni, majd én felhívom az ügyre Darányi miniszter figyelmét. Darányi aztán gyorsan, de minden zaj nélkül intézkedett.

Ezután a törvényszék visszavonult az esküdtekhez intézendő kérdések végleges szövegezés céljából.

A törvényszék a kérdéseket a következőképpen szövegezte:

I. Büntös-e Tatai Gyula vádlott abban, hogy a Népszavában foglalt közleménye által Szell Kálmán miniszterelnökről annak hivatalos ténykedésére vonatkozólag olyan tényt állított, a mely valósága esetén büntető eljárás megindítását vonná maga után? II. Büntös-e Tatai Gyula abban, hogy közleményében Szell Kálmán miniszterelnökről, annak hivatalos működésére vonatkozólag, meggyalázó kifejezést használt? III. Büntös-e Tatai Gyula abban, hogy közleményében Darányi Ignác dr. földmívelésügyi miniszter, annak hivatalos ténykedése felől olyan tényt állított, a mely valósága esetén Darányi miniszter ellen a büntető eljárás megindítását vonná maga után, vagyis őt a közmegegyezésnek tenné ki? IV. Büntös-e Tatai Gyula abban, hogy közleményében Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter felől meggyalázó kifejezéseket használt?

A székely tündérlányról.

++++

Székely bazar Debreczenben.

Debreczen, nov. 11.

Az ezen esztendőben alakult debreczeni Székely Társaság, a hosszas pihenő után, életjelt ad magáról. Örömmel vesszük tudomásul, hogy Debreczen szépséges székely leányzója nem halt meg, csak aludt és karácsonyra, az osztrák gyárosok rongy, de patika drága Mikulásával, azzal a festett műszakállas osztrák vigéző Mikulással versenyerre kél a hegyek szépséges, minden kedves emléktárggyal tele kötös tündér leányzója.

Adja Isten, hogy ez a verseny a székely tündér diadalával végződjék. A külföldi rongy portékák minél tömegesebben szoruljanak ki a székely tündér leány ajándék tárgyai mellett, mert kell, hogy a sanyaru sorsu székelytestvéreink segítése mellett törekedjünk az általános nemzeti czélok és eszmények virágztatására is. Erre pedig nagy lépés, még pedig nemzetünk jövedelmező lépés, ha a külföld népének, pénzünket kizipolózó, házipár termékeit kifelé szorítván, a mi furó-faragó székely parasztjaink, a mi himet varró, szövő-fonó székelynőink termékeink nyitunk bizonyos piacokat.

A karácsonyi Székely Bazar ilyen eszményi zászló bontást végez Debreczenben. Az idegen portékák helyett a nemzeti akarja a családi tűzhelyekhez bejuttatni; de támogatásunkra szoruló hegylakos testvéreinknek is segédkezet nyújt, mely kényzujtás után áldó imádság fakad e tanusított testvéri szeretet és jószág által vigasztalt, gyámoltított Attila népe ivadékinak ajkán.

Örömet irom tehát ezen néhány ajánlott a debreczeni Székely Bazar rendezése

mellett. Örömet adom tudomásul az alakulása óta csöndesen szendergő debreczeni Székely Társaságnak a nemzeti küzdelemre való kilépését. És őszinte igaz szeretettel ajánlom Debreczen és nagy magyarvidéke népének legjobb indulatába a karácsonyi Székely Bazárt. Karácsonykor mindnyájunknak akad bevésszárni valóknak kedveseink számára.

Hagyjátok faképnél tehát az osztrák vigéző Mikulást és forduljatok a székely hegyek bájos tündéréhez. . . És ti pedig urak és urnők, kiket ezen nemzeti mozgalom alapozó munkájára hívnak fel, a virágos kertek ápoló kertész szeretetével, gyöngédségével cselekedjétek ezt. Bém apó fiait, Rika tündér leányait a nyomor réme kerülgeti, a midőn a zord hegyek között dermesztő hosszú téli éjszakák következnek.

Iffabb Mór ícz Pál.

LEVELEK.

Egy tanítónő jubileuma.

Fogarasz, nov. 12.

A múlt vasárnapon lelkes ünnepelés keretében ülték meg az itteni polgári leány iskola nagyérdemű tanítónőjének *Botha Annának* huszonöt éves jubileumát. *Botha Annát*, a ki a kolozsvári tanítóképző intézetben, (melynek egyik legkiválóbb növendéke volt) nyert tanítónői oklevelet, majd a budapesti polgári tanítónő intézetben szerezte meg tanárnői képesítését, — 1877-ben nevezték ki a fogarasi állami polgári iskolához, a hol azóta állandóan működik és hogy mennyire áldásosan és eredményesen, annak élénk bizonyítéka az a fényes ünnepély, a melyen minden oldalról a legnagyobb szeretettel ünnepelték és az az elismerő levél, melyet többek közt a közoktatásügyi miniszter intézett az ünnepelthez, ékes szavakkal magasztalva az érdemeit. Maga az ünnepély következőleg folyt le a vármegye dísztermében, a város és a megye előkelőségeinek jelenlétében és lelkes hangulat között. A jubileumi ünnepély az iskola növendékeinek kardala nyitotta meg, mely után a kir. tanfelügyelő emelkedett beszéd kíséretében átadta a közoktatásügyi miniszter elismerő iratát, majd Gyulai polgári iskolai igazgató méltattta remek beszédében a jubiláns érdemeit s a kártársak nevében átadott emléktűl egy gyönyörű karékot. Ezt követőleg az ünnepelt tanítónő mély meghatottság közt mondott köszönetet a megemlékezésért. Igen megható jelenet volt, a mikor az ünnepelt egyik régi tanítványa „*Botha Anna* alapítvány”-ról szóló alapító oklevelet nyújtott át. Ezen alapítványhoz az ünnepelt a maga részéről 500 koronát ajánlott fel riadó éjlenzés közt. Majd Fejérvári Adrienne a jelenlegi tanítványok nevében üdvözölt lelkes beszéddel, s gyönyörű bokrátt nyújtott át. Ezután felolvasták a minden oldalról érkezett üdvözlő leveleket és táviratokat s az egyes testületek és egyházak képviselői tolmácsolták az üdvözlésüket. — Este fényesen sikerült műkedvelői előadást rendeztek, melynek végén táncmulatság volt. Az egész ünnepély és a fogarasi előkelő társadalom részvétele arról tanuskodott, hogy e jeles tanítónő mindenkinél rokonszenvét bírja és nagy érdemeit minden körben elismeréssel viszonozzák.

Vizaknai ékíratos-kövek.

Vizakna, nov. 11.

Vizaknán az ugynevezett Szt.-György-hegyen (Pápatáshegyen) 1834—36 tájt Deési Varga Elek, midőn a város piacán a papika-épület építéséhez fogott, ásatott mint kiskális árendátor. — Egy pincze formát alált, melynek homlokzatán 40 darab ékíratos kő volt. Vizakna legképzettebb em-

berei is nem tudván elolvasni, — mint a jelzett egyén fia Deési Varga Boldizsár 1848—49-ki tűzérhadnagy, később városi levéltárnok ur mondja: a gyógyszerészár alapfalazatába helyezték be a helyi régészeti nagy kárára.

Folyó hó 10-én Budapestről Vizaknát meglátogató dr. Sebestyén Gyula ur figyelme erre felhívott, — ki az ősmagyar rovás-írás tekintetében kutatni meg van bízva; — de fájdalom, a tetemes költség hiánya s más akadályok folytán is az említett ékíratos kövekhez hozzá nem férhetett.

Erd. r. k. státus gyűlés.

Délutáni gyűlés.

++++

Kolozsvár, nov. 14.

A nagy tárgysorozat roppant anyagát tegnap délután teljesen letárgyalták.

A közgyűlés gyors leperdülésének oka: egyfelől az erdélyi státus praktikusan beállított szervezete, másfelől az a mindenre aprólékosan kiterjedő gondos munka, a melyet Pál István az egyház referense ki-fejt, az előkészítésénél.

Itt minden harmónikus össze vág. Az egyház sokféle ügyével százak foglalkoznak a vezető férfiak közül különböző szakban, irányban és munka körben. Mindannyian gondosan elkészítik alkotó, fenn-tartó, vagy ellenőrző munkáikat. Hevenyészett, vagy fél munka nem igen kerül a plenum elé. A kifejlődő eszmecsere irányt ad az igazgató-tanácsnak, bizottságok tagjainak a követendő akcióhoz.

Az egyház önkormányzatának mai szervezete sokat köszönhet Pál Istvánnak, a ki észrevétel nélkül tudja irányítani a nagy organumot s módot talál arra, hogyha itt-ott valami nem mozog kellőképpen, a szükséges kigazítás megtörténjen. Szívós munkabírása mellett nagy hasznára van az egyháznak a viszonyoknak az a széles körű és alapos ismerete, a mivel rendelkezik. A délutáni gyűlésről az alábbi tudósítást adjuk:

A Szent-József finevöl intézet kiépítésének a kérdését tárgyalta. Hozzászóltak br. Rudnyánszky József, Jósika Samu br., Ugron Gábor, Szabó József. A gyűlés vissza adja az igazgató tanácsnak, hogy megfelelően készítse elő ügyet.

A radnói uradalom jövedelmének csekély volta miatt felszólalt Betegh Sándor. Ajánlja, hogy a bilaki birtok helyett a hadügyminiszternek lótenyésztési célra ez ajánltassék fel.

Br. Bornemisza Elemér felemlíti, hogy ezzel a kérdéssel foglalkoztak az igazgató-tanács is. A bérlet azonban csak 2 év múlva jár le. Az intézkedésekre idő tehát elegendő van.

A tárgysorozat többi pontjait elfogadják.

A zárszámadásokra tartozó jelentést Merza Lajos terjesztette elő. Javasolja hogy az igazgató-tanács nyújtson módot arra, hogy a zárszámadásban előforduló tételekről a számvizsgáló bizottság meggyőződést szerezhesen és vizsgálatát ne csak a számadatokra, hanem a kitüntetett vagyon konstataására is kiterjeszthesse.

E tárgy körül beható eszmecsere fejlődött ki. Ugron Gábor szükségesnek tartja, hogy minden adatait okmány szerzetessé nehegy az egyház érdekei, melynek pénzügyeit az állam kezeli, veszélybe jussanak. Számadásnak különben is csak az nevezhető, a mi okmányolva van. Ennek ellenkezője vagy regény, vagy novella.

Pál István több rendbeli előadásban megvilágítja a kezelési rendezését.

Hozzászólunk Pótsa József, Kápdéb Ferenc, Betegh Imre, br. Rudnyánszky József, Bíró Béla. A gyűlés kimondja, hogy a számvizsgáló bizottság részére az adatok esetről-esetre beszerzendők. A vagyon leltár is elkészítendő a jövő státus gyűlésig.

A költségvetést, zárszámadást elfogadva a gyűlés feladta.

Majláth püspök ajánlatára a bizottságokba köz felkiáltással a következők választottak be:

Az igazgató tanácsba titkos szavazattal: *Egyháziak:* Bíró Béla, Fábán Sándor, Tamási Áron.

soha sem látta oly szépnek és vonzónak mint azon este midőn az ebédhez leült vele. A szemében egy új fény volt és az igazgató halvány pirja bizonyos élénkséget adott a kifejezésének, mely az utóbbi időben nagyon szomorú volt és merengő.

Reményem, hogy őt oda küldeni bölcsesség tölem! — mondá félig hangosan, a mint egy bizonyos ponton elvált Russelltől, megígérve, hogy később lady Valenál találkoznak és együtt jönnek vissza. Ő és Florence fülig szerelmesek lesznek abban a pillanatban midőn ismét szemet vetnek egymásra. De hát ha Weston kissasszony makacsan bizonyul és az ígéretéhez köti őt? De én nem gondolom, hogy azt tegye. Nem állítom, hogy az asszonyok és az ők szokásaikról mely ösmerettel bírjak, de én jól megfigyeltem őt. Nem hiszem, hogy Valeról lemondani most nagy áldozatba kerülne.

Két órával később Kingston az apátsági szalonba lépett. Mosoly volt az arcán — és a mosoly csudálkozásnak adott helyet midőn látta, hogy a szobában csak három lady volt, akik, az ő belépétre felnéztek és nyájas mosollyal fogadták, de az igazgatósnak legkisebb látszata nélkül.

— Kingston ur, maga úgy néz körül mintha egy kísérletet keresne! — mondá Florence nevetve, a mint előre ment. Ugyan kérem mit lát ottan? — kérdé, Mert a Kingston tekintete őszintén az egész szeglet felé fordult, mely lábbadozás alatt a Russell helye volt.

— Vale Russellt keresem — válaszolá. Ő volt itt ma este?

A Florence arca előbb biborszínt váltott és azután elhalványult; lady Geraldin öröm kiáltással rejtett fel; lady Vale komolyan Kingstonra és azt mondá —

— Nem értem magát. Russell nem volt itt. Hogy lett volna? — Ő a Valton udvarban van. Mi azt gondoltuk, hogy maga is ott van.

— Ma reggel ott voltam. Együtt jöttünk vissza és éppen egy pár órával ezelőtt a kis kapunál váltam el tőle, hogy ő ide jöjjön kegyeteket meglátogatni. Bizonyosan tudják —

Világiak: Mikó Bálint, Pótsa József, Br. Jósika Gábor, Dr. Torma Miklós, Pap Farkas.

Az igazgató-bizottságba: Beteg Imre, Kovács Lajos, dr. Szamosi János, dr. Ujfalusi József és Török Bertalan. A 15-ös bizottságba egyházak: Ferenczi Károly, Gidófalvy Gergely, Kovács Lajos, Bárány Lukács és Péter József; világiak: Gr. Beldi Kálmán, dr. Bánffy Zsigmond, dr. Kümle Tivadar, gr. Lázár István, Pekry Sándor, br. Rudnyánszky József, Szabó József, gr. Zichy István és Kiss Bálint.

A tanügyi bizottságba: Bánda Vazul, dr. Erdélyi Károly, dr. Cserny Béla, Ferenczy István, Pál Antal, Pál Gábor, Soó Gáspár, Prokuper Sámuel, dr. Bilinszky Lajos, Hassák Vidor, Misz Oliver, Karácson József.

A számvizsgáló-bizottságba: Korbuly Bogdán, Kozár Ferencz, dr. Mály István, dr. Menyhárt Gáspár, Merza Lajos, Szvacsina Géza, Stuckheil Gyula, Marosi Ferencz, Szentpéteri János; másodfokú bizottságba: elnök: Szabó József, tagok: Gidófalvy Gergely, János Sándor, gr. Lázár István, Kovács Lajos; pótagok: Török Bertalan, Zomora Dániel.

A Fogarassy-alap céljának megvalósítására kiküldött bizottságba: Br. Jósika Sámuel, dr. Farkas Lajos, Mohay Sándor gr. Korniss Viktor, Fábán Sándor, dr. Ujfalussy József, Bíró Béla, Pál István. Ugron Gábor, Kiss Bálint, br. Rudnyánszky József, Szamosy János.

Ugron Gábor beszéde.

A d. e. közgyűlésen Ugron Gábor a püspök megnyitása után nagyszabású beszédet mondott. A státus tagok kérésére a beszédet alább szó szerint közöljük:

Az imént elhangzott szavak lehetetlen, hogy mindnyájunkra nagy hatást ne tettek volna. Püspök urunknak ismerjük működését. Tudjuk, hogy ő apostoli lélekkel, a legnagyobb szeretettel Krisztusra irányzott tekintettel vezet, vezérel és tanít minket a szeretet ígére és soha a gyűlölködés tanára. Ezért bármiféle támadások érjék is, a mi bizalmunk, hozzája és melléje való sorakozásunk nem csökkenni, hanem szilárdulni erősödni fog. (Ugy van.) Mert tudjuk jól, hogy a hol a főt látjuk, az ellenfelek a csapást mindig a főre intézik, mert ott találják legérzékenyebben és legjobban megsebezhetőnek a testet magát.

Az a támadás, mely püspök urunkat érte, mindnyájunkban visszatükrözést keltett, felébresztette a rokonszenvenek és szeretetnek tüzeit.

Teljesen igazat kell, hogy adjak a megnyitó beszéd minden szavának és sorának, a mit ma itt, püspök urunk ajkairól hallottunk.

Ujabb időben kell, hogy tapasztaljuk azt, hogy a rendszer ebben az országban minden erkölcsi bajért a többi felekezeteknek minden visszaesésükért a hibát nem önmagukban keresni, nem cselekedeteikben találni meg, hanem itt bennünk, katolikusokban.

Szerencsétlen politikai utra vezették a nemzetet, a melynek küzdemei folytán magam is hivatkoztam arra, hogy gondoljak meg az urak, hogy a protestánsokat mily nagy veszedelembé döntik.

Egy oly vallás, a mely filozófiai valóság és a mely filozófiai vallás lévén, gyenge köteleket képez, mert csak az intelligencia bír bölcsészeti, filozófiai meggyőződéssel, a nép pedig meg nem bírván, hitét követi a hagyományok természeténél és hisz mindazon egyházi szertartásokban, a mely kevés számú szertartások a protestánsoknál a keresztelésnél, a házasságnál és temetésnél megvannak.

És a ki ezen szertartásokat megbontja és azok tekintélyét meglazítja, megmondtam, hogy az az összekötő kapcsolat fogja meglazítani. De ki álmodhatta, ki hihette azt, hogy a rombolás, melyet mi csak úgy láthatunk előre, hogy a nemzetiségekkel lakott Erdélyben és Észak-Magyarországban fogja a protestánsizmust megrázni, a ki fog terjedni

— Hirtelen russzul lett — kiáltá Florence aggodalommal a hangjában — bizonyosan a parkban lett russzul! Talán még mindig ott fekszik. Ő nincsen jól; ő — lady Vale cseppet. — Kingstonnak az arca komor volt és zavarodott.

— Nem gondoltam olyan gyengének, hogy elájuljon; de az utazás megviselte és ő nem erős. És igazat láttam, hogy a gondolat, hogy magukat ismét lássa.

Elhallgatott, mert lady Vale valami rendeletet adott. Florence egy kendőt vetett az esteli ruhája felébe és az ajtóhoz sietett. Mindnyáján meg voltak rémülve és siettek, mert amár hitték, hogy Russell közel volt, de nem volt ereje, hogy a házhoz felmenjen. Sok ide s tova való jóvá menés volt; a cseledek ki jöttek a keresésére, Kingston és Florence mentek előre. A kis kapuhoz érkeztek, de ott nem volt nyoma Russellnek, sem az uton melyet a házfelé vennie kellett volna. A keresők fátylakkal jöttek és az idő eredmény nélkül repült el; a homályos, aggodalom valóságos rémülettel fejlődött. Éjfélkor a keresők szomorú arczal néztek egymásra és mindnyáján megegyezett abban, hogy holnap a tavat harcz hálálva meg kell vizsgáztatni.

Sir Vale Russellt sehol sem lehetett megtalálni, sem valami nyomát felfedezni. Ugy látszott mintha teljesen eltűnt volna.

XVIII.

— Oh, milyen borzasztó! — kiáltá az egyik Weston leány, a reggel lapról félénkező melynél a reggelizés idejében olvasott. És válaszol az általános kérdésre, hogy „Mia?” — elkezdte „Egy bárónak a rejtélyes eltűnéséről” a következő sorokat olvasni —

„A Hurst Priorság közelében nagy felűstést okozott sir Vale Russellnek az eltűnése, a ki a szomszédságban volt látogatáson. Ugy látszik, hogy a báró a mult szerdán délután érkezett oda és a Kingston ur vendége volt a remetésében, a ki őt néhány nappal ezelőtt a saját birtokán, Valton udvarban látogatta meg és a ki sir Russellt reá beszélt, hogy a látogatást adja vissza.

(Folyt. következik.)

a protestáns egyháznak egész területére és egész népességét fogja megrontani.

Ki hitte azt, hogy mikor a felekezet nélküliség törvénye, mely a mi elveinkkel nézeteinkkel szemben megalkottatott, akkor a legerősebb éket ütötték a protestáns egyház szívébe, melyely képesek az egyházat apró elmállásokra ítélni. (Ugy van).

Nem mi vagyunk a hibások, mi soha gyűlöletet, szeretetlenséget nem hirdettünk. Annnyira nem hirdettünk, hogy soha egy státusgyűlés kebelében, a mely egyetlen autonómia testület, hol világiak és egyházak össze jönnek és tanácskoznak soha a vádaskodásnak, a gyűlölködésnek egy hangja sem emelkedett a protestánsokkal szemben. Most sem azt tesszük, most is csak azt mondjuk, ne mi bennünk keressék a hibát, keressék vezetőik tévedéseiben a kik a romlás útjára vezették őket és saját bűneiket, hibáikat a katolikus propagandára akarják áthárítani.

Tehát tisztelt státusgyűlés, ha én tekintem ezt az állapotot, kénytelen vagyok egész őszintén feltárni a helyzetet.

A helyzet pedig az, hogy a protestáns, különösen a kalvinista egyház ujjabb időben elhagyta azon alapokat, a melyekre Kálvin a maga egyházát felépítette. Ma voltaképp nem is Kálvin követői, hanem anglikán egyház hit elveit követő protestáns egyház. Hiszen Kálvin tana szerint nincs is püspök; hány százezer ember fejét verték be a protestánsok, azon egymásközötti harczaikban, valjon legyen-e püspök, vagy ne legyen? Kálvin tanai szerint nincs hierarchia, a hierarchia a magyar kalvinista egyházban létesített. Vannak I. II. és III. osztályú eklésziák és ilyenekre jogosított papok; püspök által kinevezett lelkészek, mely a protestantizmus egész szellemével ellenkezik. Mert a protestáns egyház szelleme szerint csak az lehet pap, kiket a hívők megválasztanak maguk között. Klerust alapítottak, annak számára külön egyenruhát, mindenben követtek a katolikus egyház szervezetét és igyekeznek azt megközelíteni. Midőn elvesztették az egyház politikai törvények következtében azon kellékeket, melyek jobban összetartották hiveiket, megbontották azon erkölcsi elvek és tanítások erejét, melyek a Kálvin egyházát alkották és ha azt látjuk, hogy a nép ingadozva, tévetség válik és azon a résen át, melyet a felekezeti nélküliség nyitott, hitét elhagyja, egyházából távozik és egész új bomlás jeleit tünteti fel az egyházi szervezet — akkor nem az helye és nem az a módja, hogy előjökjenek és minket megvádoljanak, hanem igyekezzenek saját egyházukat, saját egyházuk elveire visszavezetni. Mert a mely elvek századokon át megtartották, a jövő századokban is megfogják tartani. De ha elhagyják a protestantizmus elveit, akkor ne vádolják a katolikus püspököket, hogy a katolicizmus elveit terjeszti és tért, mert ők azok, a kik rendre a nép kebelében azon nézeteket a hierarchiáról és más egyházi kérdésekről központosítás által az országos szervezethez bevezették, melyeket évszázadokon keresztül tanusítottak.

Mi szeretettel vagyunk és fájdalommal látjuk a protestáns egyház romlását, és ebből nem meritünk kárörömet, ellenkezőleg mi készek vagyunk mindenben segítségülre és támogatásukra lenni.

Soha egy katolikus ember szót nem emel azon összegek ellen, a melyeket az állami költségvetésben a protestánsoknak adtak. És ha a pénzügyminiszter ur elvethetőnek tartja és többet akar adni, adjon.

Nekem az a nézetem, hogy vallási és nevelési érdekekben az ország nem tud elegendő áldozatot hozni. Adjon annyit, a mennyit bír és adja azoknak, a kik leginkább rá vannak szorulva és ha protestánsok azok, adják nekik. Tulnyomólag őket támogassák, őket segítsék.

Mert mind az a műveltség, melyet megtudnak szerezni, mind az az erős szervezet, mely őket egy erős csoportosulásra bírja, a magyarok műveltsége, a magyarok erősítése, a magyarok csoportosulása.

De ugyanakkor, midőn tisztelt státus gyűlés, mi nem hirdethetünk egyebet, mint a szeretet és vonzalom tanát, arra kell őket kéri, hogy ne vegyenek ők részt abban a küzdelemben, melyben ők csak a *fejgyverhordozók*, de nem az *értelmi szerzők*. És ha Krisztusban testvéreink, ők a kereszténység nagy egységének kötelékét ne bontsák meg. (Helyeslés).

Sorakozzanak a keresztények a keresztények mellé, nem azért, hogy bárkit is elnyomjanak, hanem azért, hogy a kereszténységnek ezen területét, ezen országot, ezen államot, a mint már 1000 esztendő óta fennállott, a jövőre is tudják megtartani. (Ugy van! Éljen.)

Az fájdalmas, hogy szellemi, társadalmi, politikai és vallásügyi küzdelmekben azok, a kik minket vádolnak sohasem a keresztények csoportjában küzdenek, hanem rendesen és majdnem mindig azoknak intenciói, azoknak tervei, azoknak céljai szerint járnak el, a kiknek a kereszténységhez semmi közük sincs, mert Krisztust nem ismerik, Krisztust megtagadják. (Éljenzés).

Felszólalásomat azzal zárom be, hogy köszönjük azokat a felvilágosításokat, a miket a mi püspök Urunk a rágalmak lerombolására adott. Mi tudtuk a nélkül is, hogy azok nem igazak. De midőn az Ő Istenfőlkéjéi, melyek nem mondanak valótlanságot és nem hazudnak, azokról hallja az egész ország, tudja, hogy kinek kell hinni és hinni fog és biztatólag fogja mindnyájunk felébe mondani: „Ti ordályiok becslőjétek meg, nektek igazi Püspökökötök van!” (Zajos éjlenzés és szünni nem akaró taps.)

Mit akar a Bethlen kör?

Kolozsvár, nov. 14.

Most, hogy a helyi prot. főiskolai ifjúság mozgalmat indított a maga körében, — melynek célja a Bethlen Gábor hazafias, tudományos és vallásos szellemében való tömörülés, — a társadalom egyes tagjai sokféle s igen gyakran helytelen véleményét alkotnak maguknak e mozgalmról. Némelyek melegen üdvözlők, mások elítélők; némelyek pártolásra méltónak, mások főszozatandónak ítélik. Ez utóbbiak állásfoglalása a Bethlen kör céljának, e mozgalom intencióinak nem ismerésén alapul.

Hisz az ifjúság kebelében annyiszor kárhoztatott „ridégség” — „sivárság” — „szeretetlenség” — „az ideálért hevülni képtelen szellem” megváltoztatásáért küzdeni célnak; és erre találhatnánk-e méltóbb mintaképet Bethlen Gábornál; ki szívének egész melegségét, szeretetét egész mértékét éreztette a szegénnyel s a ki oly igen hevült a tudományos igazságok megismeréséért; ki maga is oly ideális gondolkozású férfiú volt.

Általános a panasz a mai hitközönyért is, mely ifjúságunkat annyira foglyul ejtő. Nő hát ennek fölébresztésére, a vallásos érzés fejlesztésére kit állíthatna maga elé az ifjúság példányképül, mint azt a buzgó vallásos fejedelmet, ki huszonhatszor olvasta el a bibliát s azt még a harcok tűzébe is magával vivé; ki lelkének mélyéből fakadó áhítatos éneket szerze s abban áldá Urát, Istenét.

Társadalmi életünk egyik legnagyobb betegsége a felekezetiesség, a türelmetlenség az elfogultság. Soha sem volt nagyobb szükség hát Bethlen G. alakját előragadni a mult homályából, emléket föléidni százados sírjából, mint épen manapság; annak a Bethlen Gábornak, ki még a jésuitáknak is helyet adott a jegenyei, a monostori, s más klastromokban, ki az egyenjóságos elvét mindenik felekezetre kímélet és kedvezés nélkül egyformán alkalmazta.

S vajjon az ideális gondolkodás módjának fölébresztése, a vallásosságnak, a hitbuzgóságnak, a türelmességnek ápolása és terjesztése nemde nem hazafias kötelessége mindannyiunknak? S vajjon nem kétszerezten hazafias kötelessége-e a protestánsoknak? kiknek öröme, bánata, virágzása és hanyatlása mindig annyira összefüggött a haza sorsával s a kirkórl ép a tegnapi napon a kath. státus gyűlés általános helyeslése között jelenté ki *Ugron Gábor*: „*ha ők (i. e. a protestánsok) erősödnének, a magyar élet is erősödik.*” Így hát méltatlan némelyeknek ama vádjá, hogy mi protestáns ifjak a felekezeti békét akarunk megbontani, nem, sőt a Bethlen Gábor *türelmes szellemében* óhajunk egyesülni s ifju erővel hánknért és egyházunkért dolgozni. Mi nem a türelmetlenségnek akarunk fészket rakni, de a tudományos törekvésnek, a vallás és hazafiságnak hajlékát emelni. S im ezt megérték közöttünk élő, *velünk érintkező kath. ifju testvéreink is*, kik közül nem egy velünk együtt érez, együtt gondolkozik és lelkével a mi eszményünkön, kik közül már is több előkelő gondolkozású átlátta, hogy nem rideg felekezeti érdek hevit bennünket munkára s kik közül nem egy hozzánk csatlakozott.

Régi mondás: segits magodon, az Isten is megsegít! Kath. hittestvéreink már rég megkezdtek a mi munkánkat, a tömörítést. Így hát ideje, hogy mi is megkezdjük e munkát. Bethlen Gábor zászlaját ragadtuk kezünbe s rá e jelszót írtuk: „Istenért, hazáért és tudományért.” E zászló alá csoportosultunk már több százán. E zászló alul kiáltunk ti hozzátok még távollevőkhöz: „oh értesetek meg az igazság kiúrszavának messzehangzó harsogását szeretetből szeretettel szól az hozzátok s szeretetből szeretetre int!” Ne hallgassatok az áltatótóra, kishitű beszédre, jertek tömörüljünk a nemes munkára, munkás szeretetre!!

Kolozsvár, 1902 november 14.

Az előkészítő bizottság.

Egyleti élet.

A budapesti Dávid Ferencz Egylet holnap d. u. 6 órakor a Koháry-utcai unitárius templomban felolvasó ülést tart. Programma a következő lesz:

1. Előjáték orgonán, Krausz Gusztáv. 2. „Dicsőítés” (karének) Budai Munkás Dalára. 3. Ima, Józán L. Jekész. 4. Solo: „O Golgotha” (1709-ből) Gyurman Irén k. f. v. tanítónő. 5. „Vallásunk helye a kereszténység családjában”, dr. Kövály László akadémiái tag. 6. (Ki volt Dávid Ferencz” (költ.) 7. „Az Urnak napja” (karének) Budai Munkás Dalára.

SZINHÁZ.

Fedák Sári tegnap este kezdette meg vendégzereplését a kolozsvári színházban. A pajkos muzsa szolgálatában működő vendéget telt ház nézte végig, noha a történeti hűség kedvéért éppen nem bankóit jegyeztük meg, hogy néhány páholy és zártszéknek nem akadt gazdája.

Egy bécsi élethetetlen életkép „A három pár cipő” került színre, melyben Fedák kissasszony Léni szerepét játszta az ő sajátos élénk temperamentumával. Fürgőn mozgott, sikkesen táncolt és tulzott, mint egy vidéki naturbursch, de hát Szaszának minden jól áll, mivel üde és fiatal s épen ezért egy pajkos gyermek csapongó jó kedvét tudja szétárasztani maga körül, a mely csallhatatlan hatású szokott lenni. Jellemző különben, hogy a legrapránsabb hatást egy, az orpheumokban régen lefordított kupléval érte el. a mi mégis csak azt bizonyítja, hogy a kissasszony a pajkos muzsák szerettét kedvence, a ki sok külső bájjal és csillogással ékesítettek a halhatatlan istenek. Tapsban, kihívásban bőven volt része a kissasszonynak s az ifjúság zajosan lelkesedett mellette az előadás egész folyama alatt.

A darab többi szerepeit Sugár Aranka,

1049—1902.

1232. 1—1.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a kolozsvár városi kir. járásbírósa 1902. Sp. I. 127/11. számú végzése következtében Dr. Bernáth Albert ügyvéd által képviselt Jézusvári Ferencz javára az v. Bányai Györgynek sz. Hancz Zsuzsanna ellen 515 kor. 60 fill. s jár. erejéig elrend. 1902. évi július hó 12-én fogantatott kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1460 koronára becsült következő ingóságok, u. m. butorok, zongora, stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a fentti kir. járásbírósa 1902. évi V. I. 1074/4 számú végzése folytán fentti tőkekövetelés és egyéb törvényes költségek erejéig Kolozsvárt — megkezdve — Szécsenyi-tér 32. sz. a. és folytatva monostori-ut 127. sz. a. leendő eszközölésére 1902. évi november hó 27-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatják s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt 1902. évi november hó 10. napján.

Ligeti József,
kir. bír. végrehajtó.

Szám. 4003—902.

Árlejtési hirdetmény.

A m. kir. tud. egyetemi klinikák és „Karolina” orsz. kórház 1903. — esetleg további két évi — hus, tej, liszt, kenyér és faszükségletének biztosítására f. é. november hó 25-ik napjáig árlejtést hirdetnek. Feltételek az orsz. kórház igazgatósági irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1902. november hó 9-én.

1226 2—3

Dr. Engel Gábor,
igazgató.

Szám. 4011—902.

Felhívás.

A kolozsvári m. kir. tud. egyetemi klinikák és „Karolina” orsz. kórház elme és ideg gyógyászati klinikájára egy főápolónő, egy varró és ápolónők vétetnek fel. Jelentkezések a klinika igazgatójánál.

Kolozsvárt, 1902. november hó 9-én.

1225 2—3

Dr. Engel Gábor,
igazgató.

Világ-Panoráma

elsőrangú műintézet

Kolozsvárt, Szentgyörgy-utca 3. szám.
1902. november 9-től november 15-ig.

**Bajorország
Gmund.**

Uj sorozat minden vasárnap.
Mindennap nyitva (vasár- és ünnepnapokon is)
reggel 10-től 12-ig délután 2—10.

815. 47—x. **Az igazgatóság.**

Családi körülmények miatt megfelelő
jövendelmű szolid 1229 2—3

bérházat keresek

oszerbe 200 holdas birtokomért.
Czim: a kiadóhivatalban.

Hol lehet
Ellenzéket

kapni:

Ludasi, Nagytőzse, (Főter.)
Globus, (Főter.)
Gácsér Mari, Szentgyörgy-u.
Strahai Ferencz, (Bükk-
utóda) Főter.
Flora Gyula, Szécsenyi-tér.
Amirás Bogdán, (Deák
Ferencz-utca.)
Benke Dezső, (Kossuth
Lajos-utca.)
Juhos László, (Egyetem-u.)
Baka József, (Árpád-utca.)
Végh Sándor, (Egyetem-u.)
Kriszoffer, (Ferencz József-u.)
Schwarz, (Főter.)
üzletében.

MATUTSEK JOZSEF

férfi-, női- és gyermek-czipész üzlete
Kolozsvár, Főtér Státus-palota 3. sz.

Ajánlja dúsán ellátott általán legjobbnak elismert

Czipő-raktárát

a helyi és vidéki t. közönségnek.
Megrendelések beküldött mérték vagy lábbeli-minta után a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

910. 82—x

Árverési hirdetmény.

Ezennel közzhírre teszi alulírt igazgatóság, hogy a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Zálog osztályánál elzalogosított s folyó évi június hó végéig lejárt és még ki nem váltott tárgyak, az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adni és pedig az I. osztályu tárgyak u. m. ruhaneműk, háziesszközök, áruk stb. árverése lesz folyó évi November 17. A II. osztályu tárgyak, u. m. arany-, ezüstneműk, ékszerek stb. árverése lesz folyó évi November 24. — Az árverések az intézet helyiségében mindig délután 3 órakor kezdődnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitétt tárgyakat az árverés kezdete előtt még kiváltani, a már eladott tárgyakból a bejött többlet öt illeti.

A vevő tartozik a vételárat rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni.

Kolozsvárt, 1902. Október 28.

Takarékpénztár és Hitelbank
igazgatósága.

845. 4—x.

Saját készítmény. **BUTOR.** Saját készítmény.

A legjobb és stilszerű saját műhelyében készült asztalos és kárpitos

BUTOR RAKTÁRÁT ajánlja

Gaál és Molnár KOLOZSVÁRT, Unió-utca 8 sz. 966. 14—25.

Nagyságos asszonyom!

Tulhalmazzott áruaktáram kényszerít hogy legújabb őszi és téli újdonságaimat mélyen leszállított árakba b. figyelmébe ajánlom

Mosó bársony mtr. 59 kr.
" mintázott 69—82 kr.
10.000 mtr. Tenniesz Flanel 17 1/2 19 kr.
Bársony flanel chiné mintás 39 kr.
200 mtr. 120 cm. széles Tiszta gyapjú
Damentich és sima chottisch csik-
ruha szövetek 95 kr.

Gloria selyem I. rendű minőség 60
cm. széles 52 kr.
1 vég 23 mtr. Lánzfonal vászon . 5.65 kr.
Leszabott Flanel alsó szoknya . . 75 kr.

Mintákat ingyen és bérmentve
helyben és vidékre.

Kiváló tisztelettel. 914. 34—x.

Herskovits J. Mór,
Unió-utca 6 szám.

Az őszi és téli időnyre beérkeztek a legjobb
és legmegbízhatóbb áruim.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönség becses
figyelmébe ajánlani legújabb párizsi modelleimet,
selyem, tenniesz és gyapjú blousokban selyem,
szőrme és gyapjú szoknyákban.

Kizárólagos nagy raktár

Smyrna, Argaman, Axminster és
Velvet szőnyegekben.

Ágyterítők, csipke függönyök és
paplanok.

Gyári raktár:

Első minőségű vásznakból.
Asztal és ágyneműekből.

Menyasszonyi kelengyék

a legolcsóbbtól a legmagasabb árúig készen raktáron van-
nak. Megrendelés szerint bármilyen kényes izlésnek meg-
felelő pontosan elkészítik. 945. 16—20.
Magamat továbbra is a n. é. közönség b. pártfogá-
sába ajánlom kiváló tisztelettel

ZSIRAI MÓR fehérnemű és kelen-
gye áruháza.

„Ellenzék” könyvnyomda

„ELLENZÉK” politikai napilap
KIADÓHIVATALA.

Kolozsvárt,
Deák Ferencz-utca 33. szám.
Telefonszám 233.

IRODALMI MŰVEK
FÜZETEK
HETI LAPOK
ISKOLAI ÉRTESÍTŐK
RÉSZVÉNYEK
ZÁRSZÁMADÁSOK
TÁBLÁZATOK
OKLEVÉLEK
ÜDVÖZLŐ IRATOK
BÁLI MEGHÍVÓK
TÁNCZRENDEK
KÖRLEVÉLEK
SZÁMLÁK
CZÉG KÁRTYÁK
ÁRJEGYZÉKEK
NÉVJEGYEK

Ajánlja az újabb időben **gazdagon** és a legmodernebb anyagokkal
dúsán felszerelt

Könyvnyomdáját,

mely különösen alkalmas minden olyan nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses
külső belbecsét is emelni van hivatva; de éppen olyan csinnal és lehető jutányos
árban készít mindennemű egyszerűbb nyomtatványokat is és ezeknek nemcsak csinos,
hibátlan, hanem gyors előállításáért is felelősséget vállal.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesít.